

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Красимир Розенов Генов, дм, дмн

Началник клиника „Нервни болести”, Втора МБАЛ, София

Относно конкурс за академична длъжност „Доцент”

Конкурсът е обявен в ДВ. бр. 19 / 05.03.2021 г. за академична длъжност „Доцент” в областта на висшето образование 7. „Здравеопазване и спорт”, от професионално направление 7.1. „Медицина” и научната специалност „Неврология” (03.01.19), на основание чл.60, ал.2 от ППЗРАСРБ., за нуждите на УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов” – София, след решение на Научен съвет с протокол № НС-02-21/28.04.2021г.

Научното жури е назначено със заповед № РД-26-1166/ 05.05.2021 г. на Директора на УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов” - София..

Професионално развитие, квалификации. В конкурса участва един кандидат – д-р Мария Иванова Димитрова, д.м., Началник Отделение по Нервни болести към УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов” – София. Тя е родена през 1983 година. Завършва висшето си медицинско образование във МУ- София през 2007 година. От 2008 – 2013 г. специализация по Неврология във ВМА- София, Катедра по Неврология и Неврохирургия, клиника по Нервни болести. Специалист по нервни болести е от 2013 г. През м. декември 2008 г. след конкурс е назначена за асистент в Клиника по нервни болести, ВМА, София и зачислена като редовен докторант по неврология. През м. април 2018г. след успешно защитен дисертационен труд на тема: „Невропсихологични нарушения при обструктивна сънна апнея“ д-р Димитрова придобива образователната и научна степен „Доктор“. През м. май 2018 г. придобива магистърска степен по Обществено здраве и Здравен мениджмънт във Факултета по обществено здраве на МУ – София. От м. март 2016 г. до юни

2018 г. е военен лекар към ВМА, София. Работи във ВМА, София от м. декември 2008 г. до м. юни 2018 г. През 2014 г. придобива свидетелство за професионална класификация по Невросонография в МУ, София.

Д-р Мария Димитрова, дм е провела обучителни курсове: EFNS – Academy Spring School Stare Splyvy - 2012, Cognitive disorders in neurological diseases 2014, Preceptorship on MRI in multiple sclerosis 2015, Teaching Courses during 22nd Meeting of European Neurological Society 2012, Joint Congress of European Neurology 2014, 1st European Academy of Neurology 2015. Regional Teaching Course of the European Academy of Neurology 2017. World Federation of Neurology continuing medical education program 2017. 5th Fabry Summer School 2018. Angels Stroke Academy 2019, участва в редица български и международни форуми. Член е на Българското дружество по неврология, БЛС, Българско дружество по невросонология и мозъчна хемодинамика, Българско дружество по сомнология, European Society of Neurosonology and Cerebral Hemodynamics.

Персонални качества и умения. Владее на много добро ниво руски и английски език. Компютърна грамотност- Microsoft Office, Word, Power point, Excell, Open Office, Internet, Gamma Code Master.

Научно - изследователска дейност. В настоящия конкурс кандидата участва с 35 научна труда – 1 дисертация и общо 24 труда, след дисертационния труд за придобиване на ОНС „Доктор”, една монография, която е представена като хабилитационен труд с резултати от собствени проучвания на автора, 6 статии в списания с IF (за две от които има представени служебни бележки), 21 резюмета от доклади на международни конгреси от които, 13 резюмета са публикувани в приложения към списания

с IF (основно в European Journal of Neurology), 29 публикации в български списания, 21 резюмета от доклади, изнесени на български конференции и от конгреси с международно участие. 18 публикации в издания с IF.

В 34 от представените научни трудове д-р Димитрова, дм е първи автор.

Обща оценка за съответствието на кандидата спрямо задължителните условия и задължителните количествени критерии и наукометрични показатели съгласно Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Регламента за заемане на АД „Доцент“ в УМБАЛСМ „Н. И. Пирогов“, София: Анализът на приложените от д-р Димитрова, дм материали за изпълнение на минималните национални наукометрични критерии заложи в ЗРАСРБ за АД „Доцент“ показва, че представената информация е достатъчна и са изпълнени минималните национални изисквания (Вж. таблицата).

Група от показатели	Съдържание	Доцент – Минимални изисквания	Брой точки д-р Димитрова
А	Показател 1	50 т.	50 т.
Б	Показател 2	-	-
В	Показатели 3 или 4	100 т.	100 т.
Г	Сума от показателите от 5 до 9	Минимум - 200 т.	Общо – 915.25 т.
Д	Сума от показателите от 10 до 12	Минимум – 50 т.	Общо - 95 т.
Е	Сума от показателите от 13 до края	-	Общо - 70 т.

Научните трудове на д-р Димитрова, дм са цитирани положително 18 пъти в България.

Д-р Димитрова, дм има опит и в клинични проучвания – множествена склероза, невропатна болка. Подизследовател е в 9 клинични проучвания – основно множествена склероза, като EDSS rater.

Преподавателска дейност. Учебната натовареност през учебните 2018–2021 година на д-р Мария Димитрова, дм, съгласно представената справка е общо 210 часа и отговаря на изискванията на Правилника на развитие на академичния състав на УМБАЛСМ „Н.И.Пирогов“ –гр. София. Д-р Димитрова, дм е провела лекции със специализиращи лекари по неврология по „Спешни състояния в Неврологията“, упражнения със стажант – лекари (студенти VI курс). В учебно-методическата дейност са упоменати и разработване на лекции, редактиране на материали за сп. Спешна медицина, главен изследовател в клинични проучвания и провеждане на колегиуми.

Основни научни и научно-приложни приноси. Приносите са основно в областта на обструктивната сънна апнея, множествената склероза, мозъчно-съдова болест, спинална патология, невропсихологични изследвания при неврологични заболявания, КОВИД 19 и някои интердисциплинарни проблеми.

Монографията „Диагностични и терапевтични подходи при криптогенен мозъчен инсулт“, публикувана през 2021 г. е изцяло самостоятелна и се състои от девет глави. Посветена е на дефиниция, епидемиология, диференциална диагноза и терапевтични препоръки при инсулти с неясна генеза. Споделят се и собствени случаи на пациенти с редки причини за исхемичен инсулт. Монографията се явява ценно помагало за специалисти по неврология, ревматология, кардиология, генетика, както и студенти. Монографията има теоретичен и научно-приложен принос за

българската неврология. Тя е структурирана в девет глави. Монографията е подробен материал за редките причини за исхемичен мозъчен инсулт, които дълго време могат да останат неразпознати. Откриването на рисковия фактор за инсулта спомага за провеждане на навременна профилактика и предпазва от поява на нов мозъчно-съдов инцидент. **Това я прави ценно помагало в работата и определя нейния научно-практически характер.**

Темата за *мозъчно-съдовите заболявания* са широкообхватно разгледани в научните разработки на автора. Освен монографията, има поредица от обзори, статии и научни доклади ((II, III 7, 20, 22, 25, 28, 34; IV 4.1.6, 4.1.7, 4.1.8, 4.1.9, 4.1.10, 4.1.11, 4.1.12, 4.1.14, 4.1.20, 4.1.21; IV4.2.3, 4.2.6, 4.2.12, 4.2.14). В научно участие (IV 4.2.12) са представени собствени данни за скрининг на предсърдно мъждене при пациенти с неясна причина за инсулта. Използвана е система за телемониторинг и при 185 пациенти като средният период за мониториране на пациентите е 96 часа. Заключение е, че дългосрочният мониторинг на пациентите превъзхожда 24 часовия холтер-ЕКГ при диагностиката на предсърдно мъждене, което има **теоретично-практическа** важност. Една част от обзорните статии предлагат подробен анализ на различни рискови фактори за възникване на МСБ: дислипотеинемии, вродени и придобити сърдечни пороци, злоупотреба с алкохол, тютюнопушене, наднормено тегло (III 11). Задълбочено са анализирани и съвременните концепции за първична и вторична профилактика на мозъчните инсулти (III 7,25,34). Обръща се специално внимание на съвременните схващания за индикациите и резултатите от хирургична намеса, приложението на ендоваскуларни методи в съчетание с медикаментозни въздействия (IV 4.1.7, 4.1.8, 4.1.11), което е с основен **научно-практически характер**.

Поредица от статии и научни участия разглеждат възможностите за диференцирано лечение на мозъчните инсулти (III 34, IV 4.1.7, 4.1.8). Едно от участията е свързано с организацията на лечението на исхемичен мозъчен инсулт (IV4.1.12). В друга научна публикация са докладвани собствени резултати от ревазкуляционно лечение, като участието е с награда от научния форум (IV4.1.8). Сред публикациите има и доклад с представен случай на пациент с двустранна дисекция на каротидна артерия, лекуван ендоваскуларно (IV4.2.3). Една оригинална статия (III 22) представя собствени

данни от проучване на ранни симптоми на тревожност и депресия при 117 пациенти. Обзорна статия (III 20) разглежда имунологичните аспекти на исхемичните инсулти. Интерес представлява и обзорна статия, посветена на изследване и оценка на гълтането при пациенти с остър исхемичен инсулт (III 28). Няколко публикации са посветени на диагностика и лечение на церебрални венозни тромбози, представят се в научен доклад собствени случаи с венозна тромбоза (IV 4.1.14). Интерес представляват описания на клинични случаи на паренхимни мозъчни кръвоизливи: единият на пациент със спонтанен кръвоизлив вследствие на ривароксабан-асоциирана тромбоцитопения, като този случай е един от малкото в световната литература, а другият - на пациентка с кръвоизлив, която е с левокамерно асистиращо устройство (IV 4.1.10, 4.2.14). Друг случай на млад пациент със спонтанен субдурален хематом след спортуване е описан и представлява интерес за клиничната практика (4.1.5).

Най-застъпената част в която са концентрирани научните интереси на д-р Димитрова, дм е *обструктивната сънна апнея*. В раздела са включени общо 11 труда по авторския списък и една защитена дисертация. 1. *Невропсихологични нарушения*: Значителна част от научните разработки по темата обструктивна сънна апнея са свързани с промените в когнитивните функции. В поредица от обзори, оригинални статии и научни участия (III 5, 6, 10, 14, 21; IV 4.1.4, 4.2.4, 4.2.5, 4.2.7, 4.2.9, 4.2.10, 4.2.11) се описва облика на когнитивните нарушения. Специално внимание е отделено на съществуващите скали и батерии за оценка на тези нарушения, особено използването на кратки тестове с голямо значение за детекция на промените. Тези разработки имат **научно-практическо значение**.

Дисертационният труд (I) потвърждава наличието на невропсихологични нарушения при пациентите с ОСА при българска популация пациенти, като се изготвя подробен невропсихологичен профил. Проучването е върху 103 пациенти и 31 здрави контроли. Предложена е кратка батерия за бърза оценка на невропсихологичния профил при пациенти с ОСА. 2. *Изготвяне на кратка невропсихологична батерия за оценка на дефицита*:

С голямо **научно-практическо** значение са данните от дисертационния труд и от публикациите, оценяващи ролята на различни методики и касаещи избора подходящи кратки тестове за оценка (IV 4.1.4, 4.2.11). Въз основа на данните от всички изследвания се създава кратка батерия от тестове: MMSE, TMT А, TMT В, тест на Isaacs, тест за фонемична флуентност с една буква, което също е с **научно-практическа** стойност. 3. *Невропсихологичен профил на пациентите с ОСА*: Най-тежък е дефицита при пациентите с ОСА по отношение на психомоторната скорост и езекутивни функции, най-вече по отношение на превключване към бързо променящи се задачи и между различни стимули, избор на стратегия, справяне с комплексни задачи (I, IV 4.1.18, 4.2.10). Тези приноси са с **научно-теоретичен** характер. 4. *Антропометричен профил на пациентите с ОСА*: В редица публикации е потвърдено, че някои антропометрични показатели са особено ценни като предиктори за ОСА и нейната тежест (I, IV 4.2.7). Данните имат значение за провеждане на профилактика на рисковите фактори и имат **научно-практически** принос. 5. *Анатомичен субстрат на нарушенията*: Използвани са различни визуални рейтингови скали за оценка. В проведените изследвания се установява, че нарушенията във вниманието и психомоторната скорост са свързани с атрофията на хипокампа. Тези данни са с **научно-теоретичен** принос. 6. *Рискови фактори за невропсихологични нарушения при обструктивна сънна апнея*: Съществен **научно-практически** принос има оценката на рисковите фактори и впоследствие провеждане на навременния им контрол и лечение.

Другата област на научен интерес е посветена на невропсихологичните промени и терапевтичните възможности при *множествена склероза*. 1. *Невропсихология и поведенчески промени*: Всички нарушения на когнитията нарушават съществено качеството на живот при болните. Представени са подробно и скалите за оценка на когнитивния дефицит, които са широко използвани в практиката (III 9, 31; IV 4.2.1). 2. *Съвременни терапевтични възможности*: В поредица от обзорни статии се очертават съвременните патогенетично обосновани терапевтични стратегии при МС и се набелязват някои нови терапевтични възможности (III 18, 24, 35). С **научно-практическо** значение е една статия, посветена на лечение на пристъп на оптикомиелит (III 23).

Друго направление в работата на д-р Димитрова, дм е *спиналната патология*. Значителна част от научните трудове са посветени на диагностика и лечение на спондилодисцити (III 2, III 3, III 32, IV 4.1.2; 4.1.3; 4.2.2), важно и социално значимо заболяване. В тази връзка научните трудове са с научно-теоретично **научно-теоретичен характер**. Интерес представляват няколко научни съобщения на клинични случаи с периферна неврологична симптоматика (IV 4.2.13, III 29).

Интересна част от научната работа на д-р Димитрова, дм са *Невропсихологични изследвания при неврологични заболявания*. Поредица от доклади изследват невропсихологичните нарушения при мозъчни тумори и артериовенозни малформации (IV 4.1.13; 4.1.9) с водещо **теоретично и практическо приложение**. В няколко други долади се оценява тревожност и налични депресивни симптоми, като се оценява болничен стрес при постъпване в лечебно заведение, при пациенти с всякакви неврологични заболявания (IV 4.1.15; 4.1.19; 4.2.8).

В пандемичната ситуация с голям интерес се приема всяка информация, свързана с неврологичните усложнения от *КОВИД 19*. Собствените наблюдения се споделят в научни доклади и статии (III 30, III33, III26, IV 4.2.19, 4.2.20).

В раздел „Други“ може да се отграничат три обзора, посветени на болестта на Алцхаймер (III 12, 19) и статия за лечение на заболяването с мемантинов хидрохлорид (III 16). Две статии са посветени на черепно-мозъчните травми и на посттравматичното главоолие (III 1,4), две статии на патогенезата на диабетната полиневропатия и лечението и с алфа липоева киселина като стандарт в лечението (III 15,17), лечение на невропатната болка в обзор (III 13). Три научни участия представят интересни случаи от практиката на пациент с вероятна болест на Creutzfeldt-Jacob Heidenhain вариант (IV 4.2.15). Другият случай е на имунокомпрометиран пациент със системно ревматологично заболяване с установен криптококов менингит (IV 4.2.17) и третият случай е на пациент с клинична и електромиографска находка за остра демиелинизираща полирадикулоневропатия тип Гилен-Баре и едновременно установена невробореиоза (IV 4.2.16)

Заклучение. Въз основа на значимостта на представените от кандидата материали по конкурса, техните научно-приложни и научно-практически приноси, съчетани с нейната преподавателска дейност, считам, че д-р Димитрова, дм покрива напълно изискванията и критериите на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности на УМБАЛСМ „Н.И.Пирогов“, София, както и минималните национални изисквания.

Всичко това ми дава основание убедено да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да подкрепят кандидатурата на д-р Мария Иванова Димитрова, д.м., за присъждане на академичната длъжност „доцент“, за нуждите на УМБАЛСМ „Н.И.Пирогов“, София.

08.06.2021 г.

Проф. Д-р Красимир Розенов Генов, дм, дмн

гр. София

Началник клиника „Нервни болести“, Втора МБАЛ, София

